Број 95. У Новом Саду у уторак 3. (16.) маја 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г Јована Т Чавића — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«,

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Хоће ли радикали опструисати?

Протурено је по народу, а и по Карловцима разносе се гласови, да ће радикали опструисати на народно-црквеном сабору и спречити рад.

Ти су гласови протурени из самосталске кујне. Један њихов посланик долази и каже радикалним посланицима: Хајдете то мало опструкције, па да идемо кући; имам много посла. А неки самосталци питају: Дакле ћете опструисати?! А то питају таквим гласом, да се види, како би им то било мило.

Зашто би самосталци желели, да радикали неким начином осујете рад овога сабора, лако је увидети ономе, ко познаје прилике. Треба да се рашчисте рачуни; оне силне клевете, које су просипане по народу против радикалне управе, треба доказати. И по себи се разуме, да радикали не желе спречавати саборски рад, па да им се после још више подмеће.

Но има још нешто, због чега би добро дошла самосталцима опструкција радикалне странке. То се тиче законодавног рада. Они под овим приликама какве су, не би желели да се крену тамо или овамо. Немају ни сами вере у своје уредбе, које су израдили и које су једва којекако довршене.

Но ван тога су самосталци и иначе насели. Док су били у пријатељству са министар-председником Куеном, донде су говорили, да се не сме никако отпочети законодаван рад, док се не споразуму са владом, са епископатом, док не добију претходну потврду, гаранције, да ће све, што уради сабор, бити примљено без октројке.

Два дана до пред сам састанак сабора они нису удесили били ни уредбе, а камо ли да су се о њима споразумели са владом или епископатом. Они су канда назирали шта ће се догодити. И тек прошлог петка су одаслали из Карловаца Думчу и Пелеша, да се споразумевају са министар председником Куеном. Отишли су к њему, да као изасланици саборског одбора траже гаранције, да ће оно, што њихова већина уради, бити примљено и неће се ништа октроисати. Они су желели да и патријарх оде у депутацију министар-председнику, но патријарх се није хтео примити да иде.

Министар-председник није хтео да даде никакве гаранције. Штавише, он се још срдио, што су му дошли у таквој ствари. Кад су му рекли, да је и патријарх с њима сагласан, министар председник је дуго мислио шта да им одговори и напослетку није казао — ништа. Остало је, да неће да даде никакве гаранције. И сад је да богме још топлија жеља самосталне странке, да радикали отпочну опструкцију и тако узму на себе сву одговорност, а да већину спасу из њеног положаја.

Радикални посланици су на питања отворено изјављивали, да они не мисле да опструишу. Да су то хтели, они би се тог средства латили лане.

Кад је била реч, да самосталци дају радикалима два перовођска места, изјавио је др. Миливој Бабић, да радикали не примају никаква часничка места, јер стоје код своје лањске изјаве, да је овај сабор насиљем изабран и незаконито састављен. Али радикали остају у сабору, да врше своју дужност и да чувају народна права, све ако већина и не буде хтела да их чува. У тој изјави која наглашава, да ће се радикална странка држати лањског становишта, садржи се и то, да она не мисли на опструкцију.

Радикални посланици су зрело промислили о положају и начисто су с начином како да врше своју дужност најбоље. А саборска већина — па ма каква била — мора знати своју дужност и своју одговорност. Радикална странка ма се шта догодило, неће обрукати свој програм и имаће на уму част народа и корист автономије. Она мирно иде на сусрет догађајима, и као што се из свега види, не мисли да опструише.

Три крупне лажи и два признања.

Буде Будисављевић држао је на главној скупштини самосталске странке говор, у коме је нападао автономни рад српске народне радикалне странке. Не можемо се осврнути на све глупости, које је избацио Буде, али морамо пре свега да побијамо три крупне лажи, које је избацио Буде. Лажна је његова тврдња, да су нам самосталци помогли да дођемо до већине 1902. године, јер су се већ онда сливали са либералима и подметали нам ногу. Лаж је, да прота Божа Поповић и др. Жарко Миладиновић нису саставили рачуне о интеркалару иза патријарха Бранковића. Не стоји Будова тврдња, да је октројком манастирске уредбе одузето Србима право располагања манастирским добрима, и предајно је оно, што је у нашој автономији још једино автономно било, у руке државне угарске власти. Да је то крупна лаж, зна сваки, који познаје наше автономне прописе. И пре манастирске уредбе имала је угарска влада право да решава утоке о манастирима, па је решила уток манастирских настојатеља против одлуке саборског одбора и саборском одбору признала право дисциплинарне власти над настојатељима. По врховном надзорном праву могла је прегледати и рачуне српских манастира. Све и да није метнута октројка на манастирску уредбу, она би могла да решава у погледу манастира, јер по октројци на саборском устројству из 1875. године могу се министру-председнику подносити утоци против свих одлука саборског одбора, па дакле и у ствари српских манастира. Према томе је Буде крупно слагао, кад је тврдио, да су манастирска добра била потпуно автономна!

Иначе је Буде бранио либерале и клерикалце, јер данашња самостална странка и није ништа друго, него посвампирена либерално-клерикалска странка. Али је признао, да су самосталци бранили упрљаног патријарха Бранковића, чије су проневере и сами установили, само нису хтели да то осуде. Буде је то признао свим речима: самосталци су због афере с покојним патријархом српским Бранковићем, коме су радикали хтели на чело ударити жиг срамоте, оставили саборницу... Бранећи упрљаног патријарха они су хтели да осујете саборски рад, па то ево и признају, а народ их није бирао да бране упрљаног патријарха, него да у сабору уреде автономију. Њима је пречи био Бранковић него сабор и автономија!

Осим овог има у Будовом говору још једно занемљиво признање, у коме истиче

ПОДЛИСТАК.

ЗАШТО УМИРЕМО?

Од д-ра Ж. Продановића.

(Наставак.)

Па да ли је и све друго исте судбине? Или се можда једини човек мења из дана у дан? Штогод је на земљи било живога или мртвога, све је промењиво. Али тако, да се од материје, што постоји, ништа и не крњи и не додаје. Иначе би се наш свет или смежурао или у недоглед растегао А овако од како га је, нит се шири, нит се узи А ако по нешто и набуја на њему, онда најближе до њега мора да увене. То је најпростији пут, да се одржи равнотежа. Сад, шта ће да се отме, а шта ће да подлегне, то је друго нешто. Главно је да победу јачега увек испашта слабији. И још нешто. У целом свету се опажа нека тајанствена тежња, да се грубо и неразвијено колкогод може дотера. Отуда скоро свака ствар имаде више вредности. Најдрагоценија је, кад је највећма развијена. Дотле су јој црте обично нејасне. Тек кад је достигла врхунац, добија одређен облик. Разуме се, да само у таквом стању може најбоље да потпомаже развитак у свету. Ако је слабије развијена, рамља на сваком кораку. А то никако не иде у рачун природи. Па ипак се свакодневно догађа, да развијеније форме прелазе у ниже. Како се то онда слаже са мишљу вечитог и постепеног развића? Сасвим једноставно. Ништа под небом не постоји, што би се вечито у првобитном стању одржало. Свуда на послетку настаје увелост. Чак и најјаче стене искрезубаве од старина. Сасвим је појмљиво, да ту онда мора да буде отпадака. Без обзира, да ли савршеније прелази у ниже, или ниже у савршеније. А и иначе не мора иза дотераног увек да дође још боље. Може лако иза доброга да следи и горе. То ипак не смета обнављању. Та није главно, да се свет увек у једном правцу развија, доста да иде напред, ма и мењао путање. Јер како се ми управо развијамо? Спољашњи утецаји на различити начин утичу на наше тело. Ако се неки његови делићи у већој мери дуже времена дотерују, већма ће се и развити И не само то. Њихов ће се рад улепшати и удвостручити. Али може да буде и обратно. Могу неки делићи и сувише да се истроше и на послетку саевим да увену. Шта онда? Што је негда здраво било, за навек је изгубило снагу. Закржљавило је, да се полагано изгуби и затре.

Али зато не мора да пропадне свет. До да нас је бар увек више изданака било, него сувих стабла. Ма како да је нешто суноврат пошло, не мора да испадне натрашке. И у најцрњој ноћи светлуца по где-где затрпан угарак. Само свежа вазд ха и тиха ветрића, па да се разбукти плам. Скоро да нема невоље из које је се нису извукли људи. Увек од некуда стиже помоћ. Чак ни смрт није у стању да им заледи груди. А то је највећа срећа за човечанство. Само тако може, да се подмлађује свет. Јер где нема довољно воље за самоодржање, нема ни спомена од наде. Ту је пре него што се издане, самрт. Али догод жива поколења верују у моћ живота, дотле је смрт само прелазно стање из једног живота у други. Та човечје тело је и онако нешто, што се никада не да поништити, а човечји рад још мање. На што онда веровати чега нема? На што проклињати све, с оне стране гроба и сумњати где је чиста истина? Јер зашто ми умиремо? Најмање да нас нестане. На против помоћу смрти продужујемо живот, управо не дамо да увене свет. Погледајмо само зашто све уоколо нас и биље и животиње и све друго мора да угине — управо мора да узре. Да није тога ништа се на земљи не би могло расплођавати А како то? Догод неки плод није потпуно зрео, не може из њега да исклија клица. Тек кад се развио рађа потомство. Али у томе часу плаћа сам својом главом. Нестаје га, да би одржао своју врсту. Да ли је и код људи исто тако или је циљ њихове смрти дубљи и загонетнији? Когод зна, како се човек развија, уверен је, да би зрело људство унакарадило друштво. Како би изгледала наша земља, да је пуна стараца и баба? И да се у њихово увело тело узда будући нараштај? Јелте, да бисмо узалуд чекали, да се умно

да „је оцена од радикала названог хајдучког саборског одбора потпуно повољна и са задовољством примљена до знања Треба знати, да је српски народни црквени сабор 1902. године једнодушно осудио рад тог хајдучког саборског одбора — па су тај рад осудили и самосталци, који су онда били на сабору (али онда још нису се за љубав Валеријанову слизали са Георгијем Бранковићем нити су правили пакт са Куеном). Године 1910. пак самосталци су полизали што су 1902. године пљували (то они често раде), па се ето још и хвале тиме. Не вели се бадава: од чега се паметан стиди, тиме се луда поноси! А зашто су самосталци повољно оценили и са задовољством узели на знање рад хајдучког саборског одбора? Зато: 1.) што је испод жита за 200 хиљада круна, дакле у бесцење продао Чивутима беочинску кају, која вреди осам милијона круна, 2.) што је оставио Румунима манастир Ходош, 3.) што је трпео харчење манастирског иметка, па не само да калуђери нису уносили чисте приходе од манастира, него им је опростио 100 хиљада круна дужне камате и још давао при помоћ манастирима, а за српске основне школе није дао ни потуре; да су пак калуђери уносили чисте приходе (сада износе по самосталском рачуну 260 хиљада круна), за 12 година су морали унети преко три милиона круна. Толико су дакле прохарчили са благословом хајдучког саборског одбора, па су се још и задужили, а цркве и зграде држали у лошем стању.

И за такав жалосни рад изгласали су самосталци хајдучком саборском одбору признање, па се тиме још и хвале! Али шта се може очекивати од оних, који не смеју да положе рачуне о приловима за велико издајнике, па тако дају повода сумњи, да су ти новци употребљени у друге сврхе, што им Моја Хрвећанин у „Српском Гласнику“ и пребацује. То је беспримерно неваљалство. Али зато им народ окреће леђа. Да би угушили реч из народа, они нису пустили у скупштину самосталне странке ни једног, који није унапред рекао, да је њихов. Клеветницима и заштитницима неваљалства клерикалског и либералског судиће народ, јер их је већ добро упознао!

Сличице са сабора.

Самосталска понуда.

Јучер пре саборске седнице дошао је изненадно у радикални клуб др. Душан Пелеш и позвао радикале, да одреде двојицу за перовође саборске. Стојећи на становишту, да овај сабор није законит, јер је већина изабрата насиљем, а и конституисање сабора није било законито, радикали су одбили понуду, да им се уступе два перовођска места. Радикали су се чудили овој понуди, кад се садашњи сабор сматра само продужењем лањског, па није ни потребан избор нових перовођа. Кад је изасланик радикалног клуба испоручио самосталцима, да не примамо понуђена перовођска места, онда су они тражили, да се радикални клуб изјасни: хоће ли се примити за перовође она двојица, које они сами кандидују и изаберу. Одговорено им је, да се ни један члан радикалног клуба неће примити перовођског места. И док су се ови преговори водили, стигла је самосталцима порука од патријарха, да се неће бирати нове перовође, јер је овај сабор само продужење прошлогодишњег (за ту разлику самосталци нису знали!) Да би пак оправдали свој поступак, устао је у сабору др Пера Белобрк и (без икаквог повода) потегао то питање. Бајаги, учинило му се, да су се радикали згледали, кад је патријарх позвао Вељка Лукића и Илију Ивачковића, да заузму перовођска места. Међутим он изјављује, да су самосталци знали, (?) да не треба бирати перовође, али су хтели да изиђу на сусрет радикалима, па би њихова два перовође дали оставку, да начине места радикалима. Они су очекивали, да су напустили своје лањско становиште, да је овај сабор незаконит. Прилике су се промениле — па је потребан заједнички рад. На то је др. Миливој Бабић одговорио, да је чудновато, што др. Пера Белобрк полемише са радикалском мимиком. Радикали нису имали разлога да се згледају, јер не траже перовођска места. И данас тврде, да је сабор незаконит, али су остали у њему да бране своју нападнуту част и да бране народна права. Да су се прилике промениле — то се лепо види и на саборској већини, па ће то бити и разлог, што је самосталце обузела нека помирљивост!

* * *

Сироти либерали! Нико валда није тако ужасно обрукао једну странку, као др. Полит либералну странку. Замислите, дошло је дотле, да кад се самосталци препиру између себе, па хоће да кажу нешто најгоре, најсрамније они довикују један другоме: ти либерал, ти либералчино. Тако је на првој саборској седници довикнуо поп Михајло Медаковић једном свом самосталском другу, Буду Будисављевићу: Ћути само, ти стара либералчино! Буде није знао шта ће од тешке бруке. Ето како мисле о Политу његови савезници.

* * *

Кад су се у првој саборској седници частили млади и стари самосталци између себе, и кад је младо-самостал Михајло Медаковић износио што су све починили старо-самосталци, довикнуо је Васа Јакшић: Маните то! Скупо је време, треба да се ради. — Јест да се ради! Али како да се ради, кад ништа није спремно као што ваља.

Политички преглед.

Угарски сабор.

У посланичкој кући угарског сабора завршена је јуче расправа прорачуна за домобранско министарство. У току те расправе говорио је и хрватско-славонски посланик Бранковић, који је тражио, да се укине досадањи назив домобранства „угарско краљевско домобранство“ и да се измене онако, како ће одговарати заједници домобранства. Министар-председник Куен одговорио је Бранковићу, да ту измену може извести само регниколарна депутација, а дотле мора остати досадањи закон, који одговара закону. Данас ће сабор почети расправљати прорачун за министарство трговине; та ће расправа трајати неколико дана, а за тим ће доћи на ред прорачун министарства богоштовља и јавне наставе.

Конференција хрватско-славонских делегата.

Хрватско-славонски делегати на заједничком сабору имали су у недељу конференцију у Будимпешти. Расправљали су питања, која се тичу Хрватске и Славоније, а о којима ће се повести реч при прорачунској расправи у заједничком сабору. Делегати Спевец и Пинтеровић обележили су становиште хрватско славонских делегата у питањима о којима ће бити реч при расправи министарства финансија. Поводом изјаве угарског министра пољопривреде Шерењија, да ће загребачку шумарску академију учинити равноправном са угарском шумарском академијом у Шћавници, али да ће се државни испити као и досада морати полагати у Будимпешти, изјавио је бан Томашић, да ће се то питање споразумно са угарском владом решити повољно према жељама хрватско-славонских делегата. Конференција је решила, да при расправи појединих министарстава по један хрватско-славонски делегат обележи гледишта хрватско-славонских делегата, а у апроприационој расправи обележиће своје становиште према угарској влади. После конференције хрватско славонских делегата имала је конференцију осечка група, на којој је једногласно утврђено, да између осечке групе и бана Томашића ни у појединим питањима нема никакве диференције.

Збор у корист опћег и тајног гласања.

У недељу одржала је мађарска независњачка, Јустова, странка збор у Фелеђхази у корист опћег, једнаког бирачког права, са тајним гласањем. Гроф Тодор Бањањи у подужем говору говорио је и уопће о политичком положају. Рекао је, како независњачка странка не жели, да се противности између ње и осталих опозиционих странака заоштре, јер жели, да све опозиционе странке предузму заједничку борбу против новог одбранбеног закона, којим ће грдни нам терети бити сваљени на народна плећа. Лајош Холо је изјавио, да од опћег тајног гласања очекује учвршћење устава. Независњачка странка бори се за проширење народних права, али за праведну поделу при сношењу терета, нарочито се бори за уважање прогресивне порезе и да се малим поседницима осигура известан део имања, који ће бити слободан од порезе и неће се моћи продати путем оврхе. Збор је једногласно усвојио резолуцију, у којој тражи, да се што пре узакони опће бирачко право са тајним гласањем. На збору је било око 6 хиљада људи.

Збор против Чивута.

У недељу је у Будимпешти одржан збор против Чивута. Приредили су га посланици пучке странке. Збор је отворио посланик др. Никола Зборањи и нагласио је, да је сврха збору прикупљање католика и одбрана њихових права. Неће да дирају ни у вероисповести, ни у племена, ни у народности, али не дају ни своја права. — Др. Барански изнео је, како је већина становништва у Будимпешти хришћанска, али управа је у чивутским рукама. У престоничком представништву одлучују V., VI. и VII. округ, а од 76 представника V. округа само је 8 хришћана, од 88 представника VI. округа само је 5 хришћана, а од 88 представника VII. округа само је 15 хришћана. Од 200 пак престоничких вирилиста има само 30 хришћана. Позива хришћане, да се већ сада почну прикупљати, те да на првим изборима стану на пут тој превласти чивутској. — Посланик Халер износио је, како социјалисте, слободни зидари, слободни мислиоци и други траже, да се из школске наставе истисне наука о вери. Хришћани треба да се боре против таке тежње. Предлаже резолуцију, у којој збор протестује против нападаја на вероисповедне школе и устаје у одбрану њихову. Уједно позива све католике у држави, да на Духове приреде зборове и на овима протестују против подржављивања вероисповедних школа и против тежње, да се из школа истисне наука о вери. — Говорио је на збору још и Геза Полоњи, који је јако напао Чивуте, и посланик Хусар, који је напао слободно зидарство и Галилејево коло, а затим је предложена резолуција усвојена једногласно. Полоњи је у своме говору истакао, да се они боре против оних, који им нападају веру и отаџбину. А то је нека чудна врста људи: Чивути, који нису Израилћани. Поричу бога, али зато једног бога обожавају, Мамона, бога новаца. Проглашују, да је измишљотина све

жи свет. Са једним покољењем би свршио повечији род. А то је потпуно појмљиво. Живот човеков, кад је достигао свој врхунац, не може даље да се развија, него полагано почиње да опада. Сваким даном је у њему мање отпорне снаге. Ни сува грана није толико трошна, као његов оронуо костур. Свака се његова ћелија смежурала и изгубила своју покретну снагу. Ту већ у живом човеку развијеније прелази у ниже. Смрт је само, да убрза распадање. Зато се ту склапају очи без икаквих болова. Чак ни злосталој околини није тешко. Јер јој је јасно, да би иначе својим рођеним очима морала да гледа највеће зло. Да није од куда смрти, са увелог тела би полагано почело да отпада парче по парче. И најрођенији би се гнушали својих најмилијих.

Па да смрт није нешто корисно! Она ма где да се појави, од преке је потребе. Па ма то и прерано било. Зацел њена жртва није могла да се одржи дуже у животу. Бар здрава и једра не. Те је боље што је за времена свршила. Иначе би можда вечито кубурила. И без икаквог уживања спречавала друге здраве, да не изведу што им је у уму и на срцу.

оно о мајци божјој, а одмах постају Марија-ини хусари, кад слику Богородице на кремничким дукатима могу да пригрле себи. Поричу Христа, али му верују, кад им се нуди у звучном металу. Поричу Талмуд, али кад је реч о кшефту, онда првенство траже и према својој браћи, које се раније одрицали. Хоће да сруше све храмове, али се зато удружују да могу проповедати љубав мржње.

Допис.

Панчево, 1. (14.) маја. (Румунска насртљивост.) Подрепашки савезници Румуни у Панчеву насрнули су и на нашу општину. Братимљење наших подрепаша с њима о прошлом избору, када су подрепаши обећавали Румунима куле и градове, па и српске манастире само да гласају за Полита и Малеша, то баратање и братимлење подрепашко почело је да урађа својим плодом. Насртљиви Румуни у Панчеву, од којих није ниједан староседелац, пре неког времена упутили су српској црквеној општини допис, у коме траже половину васколиког црквеног иметка и прете тужбом, ако им се не испуни жеља. Управа наше црквене општине бацила је тај допис под купус, јер на таку дрскост најбољи је одговор презир. Али насртљиви Румуни не мирују. Они опход о Ускрсу врше око нашег крста на великој пијаци, а наш прота Стојшић ни да се макне. Још раније добили су Румуни дозволу, да сахрањују у наше гробље, али се и по министарском решењу морају придржавати наредаба наше црквене општине. Наша општина одредила им је засебан улаз у гробље, а забранила им да улазе главним улазом. У последње време Румуни неће да се придржавају те наредбе, него хоће да улазе и они главним улазом, па хоће да носе и литију у наше гробље. Кад је председништво наше општине то сазнало, извести о томе проту Саву Стојшића, да би забранио то Румунима. И тај прота, који воли да заповеда и који се трпа свуда, нарочито тамо где не треба, где хоће да смета род љубиву раду наше црквене општине, тај прота слегнуо је само раменима и рекао: Нека се само црква затвори, а остало ме се не тиче! Румуни кад дочуше тај подстрек свог подрепашког савезника, навалише да и они улазе у гробље на главни улазак. Председништво наше црквене општине када је видело, да од проте и свештенства нема вајде, само је забранило Румунима улаз, ослањајући се на споменуту министарску одлуку. Али Румунима и овде, баш као и у Вршцу, прискочи у помоћ велики капетан варошки др. Рот, не обзирући се на министарско решење и не обзирући се на одлучан протест нашег црквеног потпредседника дра Мите Мушицког.

Овом приликом морадосмо попустити пред силом, али ћемо ми већ знати прибавити поштовања својим правима, па ма насртљивим Румунима били на помоћи сви наши подрепаши и велики капетан. Борба је отпочела Ми ћемо знати одбити повреду својих права и своја права очувати, а велики капетан и насртљиви Румуни уверићe се, да су им подрепашки савезници прота Стојшић, капелан Давидовић, Богданов, Дуда и други слаба војска и да народ српски у Панчеву уме да суди и одродима и силницима. **Небојша.**

Вести из места и са стране

Слава и излет Девојачког Кола у Руми.

Девојачко Коло у Руми одржаће на дан св. Кирила и Метода своју славу у св. Вазнесенској цркви. После благодарења биће освећење водице у црк. општинској дворан , на коју се свечаност грађанство позива. После св. Кирила и Метода у недељу држаће чланице Девојачког Кола излет у манастир Гргетег, а вратиће се на Каменицу, где ће положити венац на гроб неумрлом Змају песнику.

Крвава освета.

Познати вођа мађарској сељачкој странци и посланик на угарском сабору Андрија Ахим, стално је нападао у своме листу, што излази у Бекеш-Чаби, Андрију Жилинског, умировљена професора, а брата бившег државног тајника Жилинског. Бедио га је за неке прљавштине. Јуче, у недељу, пре подне дођу синови Жилинскога, Андрија, мерник и Гаврило, адвокатски кандидат, у стан Ахимов и позову Ахима на одговорност за нападаје против оца им. Ахим зграби штап, повиче: Торњајте се! и замахне штапом, да удари Гаврила. На то Андрија одврати: Да ми ниси ударио брата, јер ћу те убити. Ахим га удари штапом, а Андрија Жилински потегне револвер и испали четири метка на Ахима. Сва четири погодила су Ахима у трбух и доњи део тела. Браћа Жилински одмах се одвезу на железничку станицу и оду у Будимпешту, где се пријаве државном одветништву. А хим је пренесен у болницу, где је након тешких мука у подне и умро. Када се о том догађају рашчуло у Бекеш-Чаби, избила је међу сељацима права побуна. Кућу Жилинских чува војска. Но браћа Жилински су сада задржани. Батаљон војске и жандармерија у приправности провели су читаву ноћ на улицама.

Самосталски црквени одбор у Загребу

Јавља нам наш дописник из Загреба, да је тамошњи самосталски црквени одбор у седници од 2. (15.) априла о. г. одбио призив, који је поднесен на епархијски административни одбор у Пакрацу и о коме је било говора у 48. броју „Заставе“, и то из разлога, јер је он закључио, да „коначно решавање овог предмета по §-у 18. превишњег рескрипта ...спада у делокруг црквеног одбора“. По томе је закључку самосталски црквени одбор присвојио себи право, које је придржано епархијском административном одбору и саборском одбору. Жељни смо знати, како ће се у том предмету понети епархијски административни одбор, којему је од призивача поднесена жалба, иако је већ потврдио записник о избору једне трећине скупштинара и поводом те жалбе није хтео да спречи држање заказане месне црквене скупштине. Таково званичење ове више инстанције веома је загонетно. У Загребу се доводи ово у свезу с путовањем неких личности к владици Мирону у Пакрац; а чудно се дојмило општинара и држање једне одборске седнице у приватном стану. За кратко време, обећаје нам дописник, добићемо потпуну преписку о том гажењу §-а 18.; чека још, да види, хоће ли какво решење стићи из Пакраца, а онда ће се тек видети, како самосталци изигравају уредбе, да се одрже у управи презадужене црквене општине, коју су, дакако, они у дугове увалили.

Изгорела црква.

У општини Ницкифалви, у околини Темишвара, прекјуче се после јутрења запалила кула на цркви, а пре него што је стигла помоћ, пламен је дохватио саму цркву (лађу), која је била покривена шиндром. Кад су стигли ватрогасци из суседних општина, пожар је био већ све уништио. Тамошњем учитељу, који је покушавао да спасе скупоценије ствари, пао на главу полиелеј и тешко га озледио. Пожар су тек пред вече угасили. Пожар је, како се мисли, поникао услед непажње: неки браварски момак нешто је оправљао у црквној кули и пушио. Штета је знатна. Поведена је истрага.

На крилатици на јужни пол.

Из Лондона јављају, како је неки др. Марошан решио се, да покуша на крилатици доспети на јужни пол земљин. Стројем за лећење управљаће енглески поручик Ваткинс, који је за тај пут одабрао строј система Еснаулт-Пелтеријева. То је строј необичне снаге, а прави се врло брижљиво. Биће и једна справа, што ће спречавати да се камено уље, којим ће се строј терати, смрзне, а знатно је поправљена и справа за спуштање, с помоћу које ће се крилатица моћи спустити и у снег или на лед. Изнад седишта биће огроман штит, који ће штитити путнике од хладних ветрова. На последњој станици у Мавсону узеће толико камена уља колико само могу понети и онда ће гледати да у једном лету стигну на јужни пол. Та крилатица моћи ће да истраје у ваздуху толико да може превалити пут од 250 миља, зато је оправдано уздање, да ће ови смели путници моћи стићи на јужни пол.

Увоз меса из Србије.

Откако је између Аустроугарске и Србије склопљен трговачки уговор, па до месеца маја увезено је у Аустроугарску из Србије око 5 хиљада комада заклане беле марве. Од тога је у Будимпешту довезено отприлике 2700 комода, а остало у Беч и Праг, а понешто и у покрајинске градове. Али већ од неколико недеља из Србије се једва што меса увезе у Аустроугарску. Увоз је скоро сасвим престао и то услед тога, што се сада скоро све месо из Србије односи у Италију. Откако су отворене у Италији изложбе, талијански марвени трговци не избивају из Србије купују марву по високој цени.

Убили се из туге за оцем.

Недавно је умро у Загребу др. Стеван Ившић, професор, и оставио за собом жену и три детета, два сина и кћер. Најмлађи син, момче од 18 година, почео је после од смрти очеве да вене и чезне, па се наскоро и убио из превелике туге за оцем. На дан пак његове сахране сестра му Јелена, од превелике жалости за оцем и братом попне се на трећи спрат и скочи кроз прозор. Остала је на месту мртва. Сада најстаријег сина и матер му околина непрестано чува, јер изгледа, да они хоће да дођу себи главе.

Људство и одело.

Рачуна се, да на читавој земљиној кугли живи у округлом броју једна и по милијарда душа. Од тога броја 250 милиона, или једна шестина земљина становништва, не носи никаква одела. Ти живе у екваторским крајевима, нарочито по острвима у Тихом Океану. Половина земљина становништва, или 750 милиона становника, заодева се само простим појасом, којим покрива један део тела. Остало становништво заодева се од главе до пете најразличнијим оделом. Половина земљина становништва живи у кућама, сграђеним од камена, опека или дрва, а друга половина у колебама, шаторима пећинама и т. д. Само један мали део, око 50 милиона, нема станова.

Кратке вести.

У многим крајевима Русије спрема се покољ Чивута, што је у Кијеву убијен један дечко, за кога се држи, да су га убили Чивути, да би његову крв употребили при својим верским обредима.

— Из Адис-Абебе јављају, да је за краља Абесинији проглашен наследник престола Лид Јеасу, јер је краљ Менелик јако оболео. Младом краљу је тек 15 година, а образовао се у Европи.

— Грчки краљ Ђорђе ће при повратку своме из Лондона са крунисања енглеског краља свратити у Турин, где ће се састати са талијанским краљем. Краља Ђорђа прати на путу грчки министар председник Велицелос.

— Арадском поседнику Андору Халмајију украли су непознати лопови читаву вилу из винограда. Од виле остало је тек неколико цигаља.

— У пешчаном мајдану код општине Марошпатака (моришк-торђанска жупанија) нађен је костур грдног мамута.

Српски народни црквени сабор.

(Телефонски извештај „Застави“.

Ср. Карловци 3. (16.) маја. Патријарх отворио сабор у ¾11 сати пре подне. Епископи нису присутни, посланици дошли у малом броју, а слабо посећене и галерије. Када је прочитан записник јучерање седнице, посланик Михајло Медаковић замера, што је у записник уведено, да је он тражио и добио реч у личној ствари, а он је тражио и добио реч, да даде изјаву о своме мандату Тај његов исправак сабор није усвојио

По прочитању разних поднесака сабору, одбор за дневни ред ставио је овај предлог: На дневни ред има да се стави: 1. Претресање предмета, што их подноси одбор за предлоге. — 2. Претресање предмета, што их подноси петициони одбор. — 3. Избор једног члана у Митрополијски црквени Савет (на место Миливоја Радовића). — 4. Извештај верификационог одра. — Тај предлог за дневни ред усвојен је једногласно и заказана је сутра седница у 10 сати пре подне са таким дневним редом.

Књижевни приказ.

Изишао је 5. број месечног часописа „Жене“ са овим садржајем:

Слика: Јелена Ј. Димитријевић. — Опис слике. Песма: На тераси, од Јелене Ј. Димитријевић. — Песма: Српској жени, од Србина. — Туђе мисли. — Из живота српског женскиња у Северној Америци, од Милана пл. Младеновића. — Марија код ујка Доктора на селу, од др. Макса Окер Блома, превела Јулка Јаничка. — Развађају се. (Из дневника једног адвоката), од Ѳ. — Крајња цел жене, од Јаше Томића. — Шта тражимо од жене, од Мите Ђорђевића. — Књижевност. — Белешке из женског света. — Белешке о здрављу. — Белешке из домазлука.

„Жена“ излази у Новом Саду под уредништвом Милице Јаше Томића.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 3. маја 1911. године.

Пшеница прве каквоће нова 23 К 40 п. до — К — п
Пшеница нова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 23 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 22 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 15 К 20 п. до — К — п.
Зоб нова 18 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 12 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.
Свињи угојени тешки 128 до — п.
Свињи средњи . . 124 до — п.
Свињи лаки . . . 120 до — п.
од једне киле.
Теоци 110 К по кили.
Овци 24—36 К пар.
Јагњци 20—30 К пар.

*

СТАЊЕ ВОДЕ ПОД НОВИМ САДОМ:
2. маја било је . . . . . 3·89
3. маја било је . . . . . 3·91

Ad. бр. М. Г. ex 1911.

ОГЛАС.

Потписана управа има на продају око 200 хектолитара доброг (новог и старог) белог и фуксет вина.

Поближа извешћа у погледу цене и др. дају се сваки дан у канцеларији манастирске управе.

Управа Манастира Грчешета.

666 4—6

ПРОДАЈА ТРГОВИНЕ.

Трговина шпецерајске и материјалне робе постојећа у Загребу на најживљем прометном месту Града. Услед другог подузећа **ПРОДАЈЕ СЕ. Потребна је готовина 10.000 круна,** а остатак може се исплатити према погодби. Обавешта даје **администрација „Заставе“.**

707 2–2

Шпецерајска и деликатесна трговина

Гедеона Савића

у Вршцу (Magistratsgebeude)

потребује једног ПОМОЋНИКА, доброг детајлисту; првенство има оферат са фотомрафијок. 637 2—3

Др. МЕД. ПУЉО

ЗУБНИ ЛЕКАР У ЗЕМУНУ

вратио се с пута и отпочео ординацију. 529 5—5

ТРАЖИМ

адвокатског вежбеника,

који говори српски и румунски. Ступити може 1. маја п. ст. ове године.

Др. Машија Шаб адвокат
Вела Црква.

702 3—3

Поштованим члановима Матице Српске.

Управни Одбор Матице Српске, дубоко штујући последњу вољу и велике заслуге негдашњег председника Матице Српске, **Милоша Димитријевића** и супруге му **Марије** рођ. **Гаванске,** велике добротворке српске књижевности, приређује у суботу 7. (20.) маја о. г. **у 11 часова пре подне** у св. саборној цркви

СВЕЧАН ПАРАСТОС

у покој душама врлих и драгих преминулих наших.

Мир пепелу њихову!

Од управног одбора Матице Српске у Новом Саду 1. (14) маја 1911.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

724 1–1

ПОЗИВ

НА

XI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ

у Ст. Паланци

(удружење са неограниченом одговорношћу)

која ће се одржати дана 25. маја 1911. г. у 8 сати пре подне у стану задружном са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Избор перовође и два члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног одбора о раду у години 1910.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Одобрење биланса и давање опроснице управном и надзорном одбору.
5. Избор надзорног одбора.
6. Избор изасланика и заменика за главну скупштину Савеза.
7. Евентуални предлози.

У Старој Паланци, 14. маја 1911. год.

Петар Јанић
председник.

723 1—1

Трговина шпецераја и деликатеса

потребује за први јуни п. р.

више помоћника

(тој струци вичних), и 2 из боље куће дечка за шегрте. Оферте ваља слати на фирму „Кертес Арнолд“ за

T. Leipnikera

688 3—3 Нови Сад, Ханска ул. бр. 3

ОГЛАС.

У понедељак 9. (22.) маја о. г. у 10 сати пре подне одржаће се поновна дражба за издавање

РИБОЛОВА

манастира Ковиља

под закуп на шест година.

Лицитација ће се обавити у манастиру.

Пре лицитације полаже се вадијум од 1000 круна.

У Карловцима 15. маја 1911.

НАДЗОРНИШТВО
срп. прав. нар. црк. добара
у Карловцима

715 2 3

ПРЕДАЈА ГОСТИОНИЦЕ.

Своју гостионичарску радњу од млого година постојећу на добром и прометном месту у **Земуну „код три Арапина“ предајем са свим потребним стварима** за гостионицу одмах. За цену и услове ваља се обратити сопственику

Петар Грмуша
Земун

700 2—3

ПОМОЋНИКА.

За своју нирнбершку и мушке моде трговину потребујем **више помоћника,** који су у тој струци вични и уз то вешти аранжери излога, који владају сем српског мађарским и немачким језиком.

Ступање 1. или 15. јуна.

У офертима ваља да означе захтев плате, које ваља управити на

FISCHER SÁNDOR
nagyáruháza a „kedvenchez“
Ujvidék,

721 2 3

ОГЛАС.

На салашу

манастира Шишатовца

има сложених хватова мешовитог дрвета и то: цепаница 48·5 хв. пригала 35·5 хв. и 12 хвати за коље, а у шумској сечи

манастира Хопова

на лицу места има 15·5 хв. цепаница, 18 хв. пригала, око 58 прост. метара ограванака и 1300 комада фашина за продају. Сваки онај, који дрва жели купити, нека пошаље на срп. нар. црк. шумарство у Карловцима своју писмену понуду са 20% пишманлука од понуђене своте најдуже до 15-ог јунија 1911. Понуда се може ставити и на мање хвати; поближи услови могу се сазнати у писарници код потписаног а плаћаће се по фактички примљеним хватовима са 10 cm. на сасушење.

срп. нар. црк. шумар.

722 1 3

У пажњу!

5.000 ПАРИ ЦИПЕЛА.

4 пара за само 7 круна 50 п.

Због обуставе плаћања више великих фабрика опуномоћен сам да једну велику партију ципела јако испод цене коштања распродам. Зато продајем свакоме 2 пара мушких и 2 пара женских ципела за шнирање кожа браун или цана галоширана са јаким кованим ђоном, врло елегантне и најнвија фазона. Величина по нумерама. Сва четир пара коштају само **7 кр. 50 пот.** Разашиљем са поузећем, 720 1—1

A. GELB, Schuh-Export, Krakau Nr. 317.
Размена дозвољена, новац се враћа.

НА РАДОСТ НОВОСАДСКИМ ДАМАМА

ОТВОРИЛА СЕ

ФИЛИЈАЛА БУДИМПЕШТАНСКЕ ЧУВЕНЕ ТРГОВИНЕ ЧИПАКА

У НОВОМ САДУ, Кошут Лајоша улица бр. 48.

где су нагомилани искључиво ванредни новитети од бриселских, париских и лијонских свилених чипака.

Чипке коштају метер почевши од 2 крајц.
Пантљике коштају метер почевши од 3 крајц.
Шпиценштоф кошта мет. почевши од 23 крајц.
Модерне свиле метер почевши од 58 крајц.
Пар рукавица коштају почевши од 17 крајц.
Пар чарапа коштају почевши од 19 крајц.
Модерних свилених велова — — 9 крајц.
Помодних шалова комад — — 68 крајц.
Француског плат. за хаљ. у свим бојама 34 крајц.

Нарочити шпецијалитети у белом рубљу за женске. Особитих чипканих за на врат марама, ауфпуца за хаљине, завеса и сунцобрана. Велепоштованим дамама учтиво обраћам пажњу на своје богате излоге, у којима су на изложеним стварима истављене јефтине цене.

НИКО НИЈЕ ОБВЕЗАН ДА ПАЗАРИ.

629 9—10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.